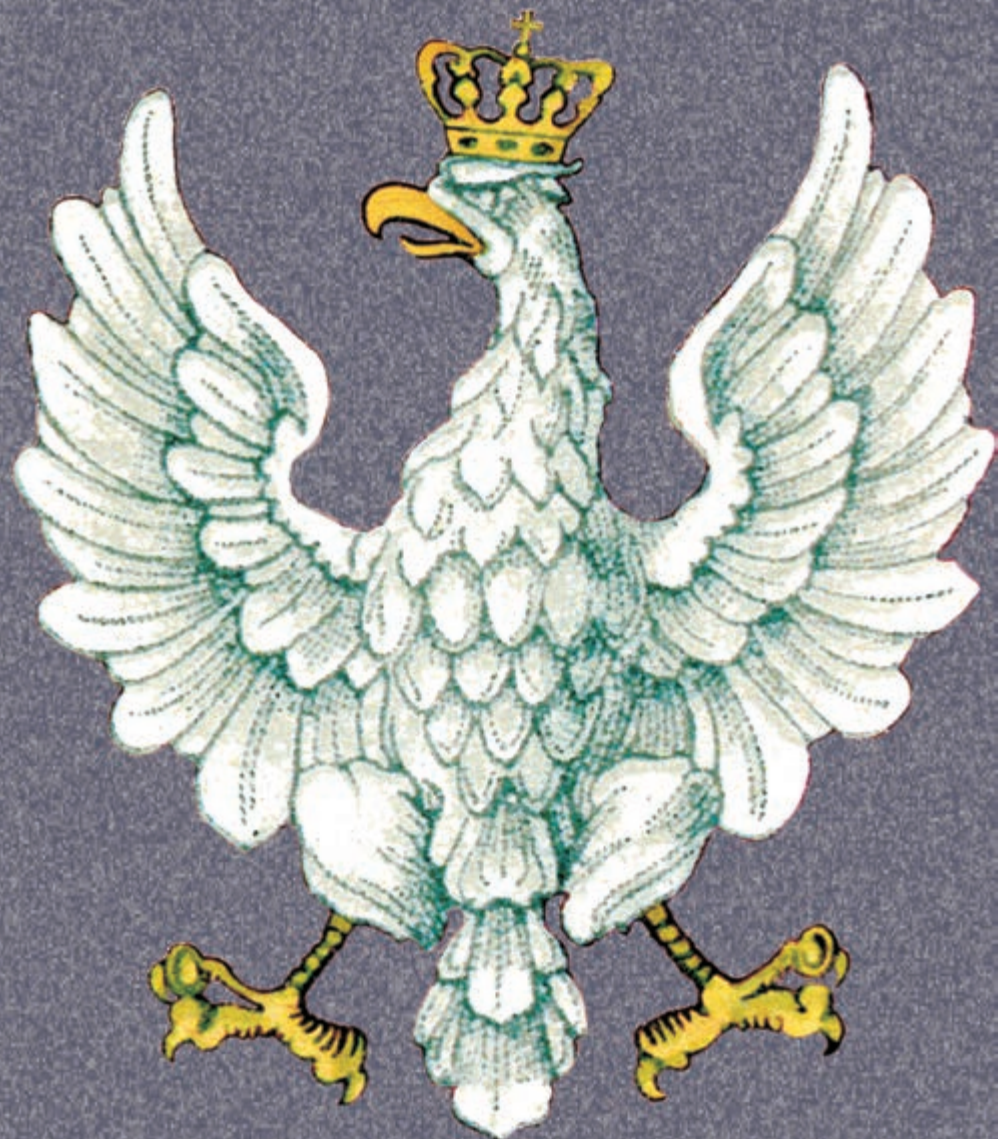

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

P.. Abramow [?]
Вперед!
(Naprzód!)
Moskwa, 1920

Wojna polsko-bolszewicka miała różne oblicza. Walki prowadzili i żołnierze, tocząc zażarte boje z czerwoarmistami, i dyplomaci, zabiegając o pomoc państw europejskich. Walczyli też twórcy propagandy, dziś często już nieznani. Ich najważniejszym orężem były plakaty. Umieszczane w miejscach publicznych miały oddziaływać na postawy mas, ludzi słabo kształconych, niekiedy analfabetów. Z tych powodów cechowała je prosta, wręcz prymitywna kompozycja. Odnosi się nieraz wrażenie, że zostały wykonane nieudolnie. Plakatom towarzyszyły krótkie hasła wyrażające treści i wartości prezentowane przez kompozycje plastyczne. Prosta forma, zrozumiała dla wszystkich, stanowiła ich siłę.

Forma i treść polskich plakatów wyraźnie odróżnia je od sowieckiej propagandy. Dominowały plakaty wzywające do obrony ojczyzny przed najazdem Armii Czerwonej. Kompozycje pozbawione były wezwań do podboju Rosji sowieckiej. Najczęściej mobilizowały żołnierzy i ludność cywilną do obrony niepodległości. Wzywały do ofiarności, wytrwałości i posłuszeństwa wobec władz Rzeczypospolitej. Piętnowały i ośmieszały zaś dezertorów, uciekinierów, uchylających się od powszechnego poboru. Nawoływały do jedności oraz zjednoczenia się wokół idei obrony Polski.

Plakaty sowieckie propagowały zupełnie inne wartości. Najczęściej prezentowały idee ekspansji, ukrywanej pod hasłem niesienia wolności robotnikom i włościanom. Wyzwolenie spod „jarzma” kapitalizmu miała przynieść walka z imperializmem, w tym przypadku z imperialistyczną Polską. Idee rewolucji komunistycznej Armia Czerwona miała przynieść na bagnety. Wzywano zatem do porzucenia wartości patriotycznych i przyłączenia się do walki klasowej, w imię zwycięstwa światowej rewolucji komunistycznej.

Propaganda komunistyczna poniosła w Polsce fiasko. Ogromna większość społeczeństwa polskiego opowiedziała się za obroną niepodległości, pozostała lojalna wobec rządu Rzeczypospolitej, traktując Sowieców jako najeźdźców. Mobilizowana propagandą patriotyczną nie szczędziła trudu i poświęcenia w obronie Ojczyzny, płacąc często najwyższą cenę, własnego życia.

Gdy Sowieci 30 lipca 1920 r. proklamowali w zajęтым Białymstoku Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski, załazek władzy bolszewików w Polsce, jedynie kilkadziesiąt osób zaciągnęło się do 1 Polskiej Armii Czerwonej. Agitacja mieszkańców Białostocczyzny do członkostwa w partii komunistycznej zakończyła się fiaskiem. W Białymstoku liczącym 75 tys. mieszkańców zaledwie 80 osób zapisało się do partii komunistycznej.

Rachuby bolszewików na pozyskanie agitacją robotników i chłopów okazały się błędne. Wysiłek polskiej propagandy plakatowej dopomógł w odniesieniu zwycięstwa w wojnie, mobilizując żołnierzy polskich do obrony Ojczyzny, a społeczeństwo do ofiarności.

Tadeusz Wańkowski
Na co wy czekacie?
1920

Konrad Paduszek

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

Autor nieznany
Potwór bolszewicki...
1920

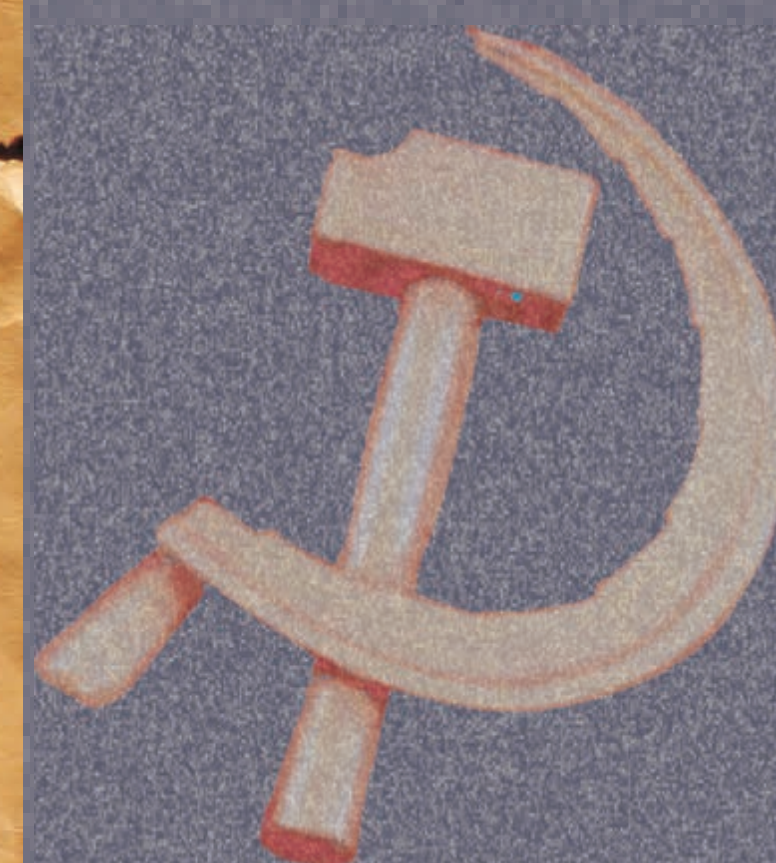

Wiktor Deni [?]
*Спешите пана покренче
вздуть!
(Spiesz pana mocno
spruć!)*
Moskwa, 1920

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

Autor nieznany
Bij bolszewika
Lwów, 1920

Wiktoria Deni
Коси во время!
(Kos we właściwym czasie!)

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

Wiktor Deni
Крестьянин! Польский помещик хочет
сделать тебя рабом!
(Chłopie! Polski gospodarz
chce cię uczynić
niewolnikiem!)
Moskwa, 1920

Szły na wschód bataliony, szwadrony i pułki,
drobny deszcz senne oczy żołnierzom zaklejał,
chlupało mokre błoto na kołach i kółkach,
ptynęła mętna woda z rozmokłych kolein,

palily się chałupy, stodoły i stogi,
pod biały namiot dymów kulily się miasta. -
A tam - na wschód - dudniły, turkotały drogi:
tępo walił - czternasty, piętnasty, szesnasty...

Władysław Broniewski
Młodość

Autor nieznany
Wolność bolszewicka
Warszawa 1920

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

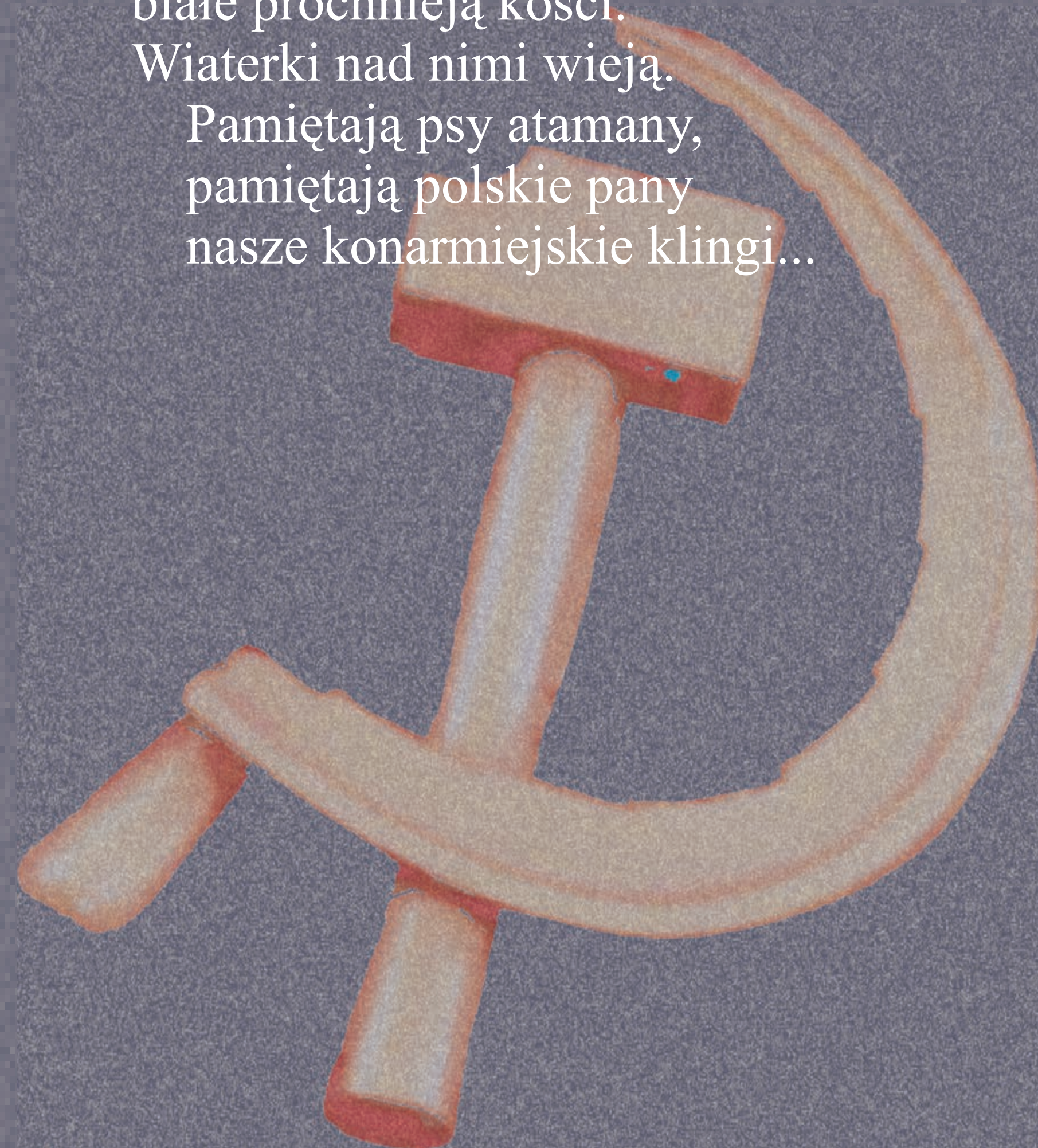

J.P.
Do broni! Wstępujcie
do Armji Ochotniczej!
1920

...Над Дону и в Замости
тлеют белые кости.
Над костями шумят ветерки.
Помнят псы атаманы,
помнят польские паны
конармейские наши клинги...

...Nad Donem i w Zamościu
białe próchnieją kości.
Wiaterki nad nimi wieją.
Pamiętają psy atamany,
pamiętają polskie pany
nasze konarmiejskie klingi...

Wiktor Deni
Ясносельможная Польша – последняя собака Антанты
(Jaśńielska Polska – ostatni pies Ententy)
Moskwa, 1920

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

P. Abramow
Дезертир открывает
дорогу польскому пану
(Dezerter otwiera
drogę polskiemu panu)
Moskwa, 1920

Jedzie, jedzie na kasztance, na kasztance
siwy strzelca strój. (bis)

Hej, hej, komendancie miły wodzu mój. (bis)
Gdzie twój ubiór jeneralski, jeneralski
złotem szywany? (bis)

Hej, hej, komendancie, wodzu kochany. (bis)
Pójdziem z tobą po zwycięstwo, po zwycięstwo
poprzez krew i znój. (bis)
Hej, hej, komendancie, miły wodzu mój. (bis)

Kamil Mackiewicz
Hej! Kto Polak na bagnety!!
Warszawa, 1920 r.

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

Wiktor Deni
Український хліб
(Ukrainian bread)
Moskwa, 1920

...Из за леса вышло солнцэ.
Ворошылов едет к нам.
Эх поля, зеленые поля,
красна кавалеря садитса на коня...

...Zza lasu wyszło słońce.
Jedzie do nas Woroszyłow.
Ech pola, zielone pola,
czerwona kawaleria siada na koń...

Zygmunt Grabowski
Tylko własne wojsko obroni kraj i naród
Warszawa, 1920 r.

Polsko. •bolszewicka wojna na plakaty

B.B.
Zwycięstwo od nas zależy!
Do broni!!!! Na front!
1920

Hej, strzelcy, wraz, nad nami Orzeł Biały,
a przeciw nam śmiertelny stoi wróg.
Wnet z naszych strzelb piorunem zagrzmia strzały,
a lotem kul kieruje zbawca Bóg!

Więc gotuj broń i kule bij głęboko,
o ojców grób bagnetów poostrz stal,
na odgłos trąb twoj sztucer bierz na oko!
Hej, baczność! Cel! i w łeb lub w serce pal:

Hej! trąb! hej! trąb
strzelecką trąbką w dal!

A kluj, a rąb
i w łeb lub w serce pal!

Graj, trąbko, graj, jak grałaś przez wiek cały
do marszu tym, co szli do Polski bram.
Słysz, bracie słysz, minionych lat sygnały,
sztafety znak z kolei dają nam.

Więc gotuj broń...

Bagnetów szturm wolności zdobył szaniec,
zwycięzył duch mężnością rąk i nóg,
lecz biada, aby zwijać straż u granic,
gdy na przedpolach czyha zdrajca wróg.

Więc gotuj broń...

P. Abramow [?]
За польским паном идет русский помещик
(Za polskim panem idzie rosyjski gospodarz)
Moskwa, 1920

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

A.L.
*Potwór bolszewicki niesie
do Polski mord i pożogę...*
Lwów, 1920 r.

POTWÓR BOLSZEWICKI NIESIE
DO POLSKI MORD, POŻOGĘ, I
ZNISZCZENIE. KTO CHCE POKÓJ
ZAPEWNIĆ OJCZYŹNIE, NIECH NA
TYCHMIAST WSTĄPI DO WOJSKA.

Разворачивайтсь в марше!
Словестой не место кляузе.
Тише, ораторы!
Ваше
слово,
товарищ маузер.
Довально жить законом,
данным Адамом и Евой.
Клячу историю загоним.
Лебой!
Лебой!
Лебой!...

Rozwijajcie się w marszu!
W gadaniach robimy pauzę.
Ciszej tam mówcy!
Dzisiaj
ma głos
towarzysz Mauzer.
Dość już żyliśmy w glorii
praw, które dał Adam i Ewa:
zajeżdżimy kobyłę historii!
Lewa!
Lewa!
Lewa!...

Włodzimierz Majakowski
Lewą marsz
Tłum. Antoni Słonimski

Włodzimierz Majakowski
Герои, на Варшаву!
(*Bohaterowie, na Warszawę*)
Moskwa, 1920 r.

Polsko. • bolszewicka wojna na plakaty

Edmund Bartłomiejczyk
Na pomoc! Wszystko dla frontu!
Wszyscy na front!
Warszawa 1920

Nie noszą lampasów lecz szary ich strój,
nie noszą ni srebra, ni złota,
lecz w pierwszym szeregu podąża na bój,
piechota, to szara piechota.

Maszerują strzelcy, maszerują,
karabiny błyszczą, szary strój,
a przed nim drzewce salutują,
bo za naszą Polskę idą w bój!

Idą, a w słońcu kołysze się stal,
dziewczęta zerkają zza płota,
a oczy ich dumnie utkwione są w dal,
piechota, to szara piechota.

Maszerują strzelcy, maszerują...

Nie grają im surmy, nie huczy im róg,
a śmierć im pod stopy się miota,
lecz w pierwszym szeregu podąża na bój,
piechota, to szara piechota

Maszerują strzelcy, maszerują...

Dmitrij Moor
Красный подарок белому пану
(Czerwony podarunek dla białego pana)
Moskwa, 1920